

En introduktion till den svenska textilindustrin

Vad alla beslutsfattare behöver känna till om hur branschen ser ut idag – och förutsättningarna för dess framtid

En rapport framtagen 2025 av:
TEKO, Svensk Handel, Textilhögskolan och Science Park Borås

1. Inledning

Denna rapport har tagits fram i ett samarbete mellan TEKO – Sveriges Textil- och Modedeföretag, Svensk Handel, Textilhögskolan och Science Park Borås.

Tillsammans representerar vi näringsliv, forskning och utbildning inom textil- och modeindustrin i Sverige. Med denna rapport vill vi ge en kort introduktion till dagens svenska textilindustri. Dess storlek, struktur och vilka frågor som är centrala för utvecklingen framöver.

- Dagens svenska textilindustri är mångfacetterad. Den består av en producerande gren, med produkter av teknisk textil som är en del av många branscher som fordonsindustri, byggnadsmaterial och heminredning. Textil är där en komponent i en rad olika industrigrenar.
- Den andra delen av svensk textil är den gren som representerar konfektion och mode, där produktionen sällan sker i Sverige men företagen finns här med utveckling, design, varumärke, försäljning och liknande.
- För den industriella textilproduktionen har Sverige idag en ledande position globalt inom avancerad och specialiserad teknisk textil. Det går att se bland annat på det faktum att förädlingsvärdet av svensk textilproduktion samt exporten av svenska textilprodukter har ökat tydligt sedan 00-talet. Detta är en högteknologisk bransch där en stor del av arbetet görs med avancerad teknisk utrustning och där teknisk kompetens är viktig och eftertraktad för företagen.
- Svenskt mode och konfektion har en stark ställning globalt med flera välkända varumärken. Den ligger teknologiskt i framkant bland annat på områden om e-handel, design och inköp genom att bland annat arbeta med AI-verktyg.
- Den svenska textilbranschen genomgår just nu ett stort antal förändringar, pådrivna av bland annat omställningen mot mer hållbara och cirkulära affärsmodeller.

Vi som har tagit fram denna rapport representerar tre olika perspektiv inom den svenska textilindustrin. På andra sidan följer en kort presentation av våra organisationer.

TEKO – Sveriges Textil- och Modeföretag

TEKO är branschorganisationen för den svenska textil- och modeindustrin och företrädar textil- och modeindustrin, nationellt och internationellt, i frågor som är relevanta för branschen, dess företag och produkter. TEKOs stödjer medlemsföretagen i rollen som arbetsgivare, bevakar och påverkar utvecklingen inom områden som miljö och hållbarhet, kompetens, forskning och utveckling samt bidrar med vår kompetens om textilbranschens vikt och villkor i den bredare samhällsdiskussionen. Läs mer på www.teko.se.

Svensk Handel

Svensk Handel är den ledande näringslivsorganisationen för företag inom handel i Sverige, inklusive textil- och modehandeln. Organisationen verkar för att stärka handelns villkor genom att påverka politiska beslut, stödja företag i deras affärsutveckling och tillhandahålla expertis inom juridik, arbetsgivarfrågor och digitalisering. Genom att samla och analysera branschstatistik bidrar Svensk Handel också med värdefulla insikter om handelns utveckling och framtida utmaningar. Läs mer på www.svenskhandel.se.

Textilhögskolan och Science Park Borås

Textilhögskolan och Science Park Borås är ett internationellt ledande kunskapscentrum för utbildning, forskning och samverkan inom textil och mode. Med en stark koppling till både industri och akademi utbildar Textilhögskolan framtidens textil- och modeexperter och är tillsammans med högskolans innovationsmiljö Science Park Borås en viktig drivkraft för innovation och hållbar omställning i branschen. Läs mer på www.hb.se/textilhogskolan och www.scienceparkboras.se.

Ordlista – uttryck som används inom textilindustrin och hos myndigheter

- **Producentansvar:** en struktur som lägger det ekonomiska ansvaret för avfallshantering på producenterna, alltså de aktörer som sätter produkter på marknaden.
- **Remanufacturing/Återtillverkning:** att använda producerad textil i nya uppgraderade produkter, exempelvis storskalig lagning.
- **Fiberåtervinning;** mekanisk, kemisk eller annan återvinning av textilier på fibernivå.
- **Återanvändning/återbruk:** när man använder produkter för ursprungligt ändamål, sker utanför avfallshantering som gåva eller second hand och inom avfallshantering när sortering i återanvändningsfraktion görs.
- **Cirkularitet:** att cirkulera material och produkter i ekonomin.

2. Textilindustrin i Sverige idag

2.1 Storlek och betydelse

Antal företag

Den svenska wtextilindustrin är en heterogen bransch som sträcker sig bortom traditionell textilproduktion. Den omfattar både företag som tillverkar och säljer textilprodukter, företag som designar och marknadsför från Sverige inom framförallt konfektion, och företag inom andra branscher där textil är en viktig delkomponent.

Det innebär att textilbranschen i Sverige inte enbart består av företag som producerar och säljer kläder och tyger, utan av verksamheter framförallt inom handeln, men även exempelvis bilindustrin, medicin- och hygien tekniska produkter, möbelproduktion, sportutrustning, klimatvävar, dräneringstextil, filter, konstruktionssmaterial och byggmaterial, där textilier spelar en central roll. Detta är viktigt att ha i åtanke när man försöker mäta textilindustrins storlek vad gäller antal företag, anställda och omsättning.

Svensk textilproduktion är svårt att mäta eftersom textil är en viktig del även av andra branscher. Det blir ett mycket stort antal företag om man räknar med alla företag som arbetar med textil på något sätt, men för få om man endast ser till producenter av teknisk textil i Sverige. TEKÖ, textil- och modeföretagen, undersökte 2024 storleken på den svenska textilindustrin med hjälp av SNI-koder hos Bolagsverket, siffrorna i detta avsnitt angående textilproduktion kommer från denna undersökning samt från SCB. Siffrorna om mode/konfektion kommer från en rapport från Svensk Handel, Swedish Fashion Council och Trade Partners Sweden.

Totalt uppskattas nästan 40 000 företag i Sverige ha någon form av koppling till textil, men en viktig distinktion är att endast en del av dessa företag primärt arbetar med textilproduktion.

Av dessa är cirka 18 000 företag direkt involverade i tillverkning och försäljning av textilprodukter, medan ytterligare 22 000 företag arbetar med textil i någon form, exempelvis genom att använda textila komponenter i sina produkter. Räknar man med att enbart cirka tio procent av verksamheten i dessa företag är relaterad till textil, motsvarar det omkring 3 500 företag som faktiskt arbetar med egen produktion av textilprodukter. Andelen företag som på något sätt arbetar med mode var år 2022 11 900.

Sysselsättning och storlek

Även när det gäller sysselsättning och omsättning är textilindustrin en viktig del av svensk industri. Sammanlagt, inklusive andelar av bolag i andra branscher som på något sätt hanterar textil, sysselsätter branschen cirka 65 000 personer, där fler än 6 000 personer är anställda i textilproducerande bolag. Svenskt mode sysselsätter totalt 44 000 personer.

Branschens totala omsättning beräknas uppgå till 280 miljarder kronor, där den traditionella textilproduktionen står för 213 miljarder kronor, medan den textilanvändande andelen av andra företag, som använder textilprodukter i sin verksamhet, står för resterande 65 miljarder kronor. Omsättningen för modeföretag var 2022 188 miljarder kronor.

Den svenska textilindustrin är med andra ord i nyckelspelare i flera sektorer. För att förstå dess verkliga omfattning krävs ett bredare perspektiv där både renodlade textilföretag, modeföretag och textilrelaterade verksamheter inkluderas.

Betydelsen av svensk textil ur ett totalförsvarsperspektiv

Den svenska textilindustrin spelar en viktig roll för Sveriges totalförsvar. Flera svenska företag inom teknisk textil och funktionskläder är idag leverantörer till Försvarsmakten, och står för kritisk kompetens och produktion av skydds- och specialplagg samt skydds- och kamouflagertextil som används inom det militära försvaret. Försvaret är en viktig kund till flera svenska textilföretag.

Ur ett beredskaps- och självförsörjningsperspektiv är det avgörande att Sverige bibehåller och utvecklar sin inhemska textilproduktion. I händelse av kris eller krig måste det finnas kapacitet att snabbt ställa om för att försörja både civilsamhället och det militära försvaret med textilprodukter, allt från uniformer och skyddsutrustning till textilier för vård och omsorg.

För att detta ska vara möjligt krävs inte bara tillverkningskapacitet, utan även tillgång till råvara, så att Sverige åtminstone delvis kan försörja sig självt med textil i ett läge där globala leveranskedjor är osäkra eller avskurna.

2.2 Branschstruktur

Olika typer av textilföretag

Den svenska textilindustrin omfattar en rad olika segment och företag som arbetar med textil på olika sätt. Själva textilindustrin innefattar företag inom:

- Tillverkning
- Design och produktutveckling
- Konfektion
- Teknisk textil (exempelvis för industri, medicin, transport osv)
- Återbruk och fiberåtervinning
- Specialiserade textiltjänster

Bland företag som är verksamma inom produktion och försäljning av textilprodukter återfinns aktörer inom konfektion, det vill säga kläder och mode, samt företag som arbetar med teknisk textil, exempelvis för industriella ändamål eller medicinsk användning. Inredningstextil är också en viktig kategori, liksom arbetskläder och outdoor-/sporttextilier, som är specialiserade på funktionella material för aktivt bruk.

Utöver traditionell textiltillverkning finns det även företag som specialiserar sig på att sy om och bearbeta andra textilprodukter, företag inom remake/remanufacturing (återtillverkning), mikrofabriker (med flexibla specialtjänster för textilindustrin), skrädderi och sömnad. De är ett tecken på en växande sektor med återanvändning och cirkulära affärsmodeller. Övriga textiltjänster, såsom färgning, textiltryck och efterbehandling, återfinns också i industrins ekosystem. En relativt ny gren av textilindustrin handlar om återbruk och fiberåtervinning, där företag som tar emot, sorterar och värderar textilt avfall återfinns.

Övrig svensk textilproduktion återfinns även i andra branscher där textil utgör en del av andra produkter, exempelvis: byggsektorn, medicinteknik, transportindustrin (exempelvis i bilinredningar, bilbälten och krockkuddar), industriella och tekniska applikationer (så som delar av filter, brandslangar m.m.) samt hygienprodukter.

Denna bredd speglar textilindustrins mångsidighet och hur svensk textilproduktion är en del av många olika värdekedjor, från konsumentprodukter till högspecialiserade tekniska material.

2.3 Arbetsmarknad och kompetensförsörjning

Yrkesroller

Det finns idag en rad olika yrken inom den svenska textilindustrin. På stora bolag finns roller som brukar återfinnas i den typen av organisationer, som IT, HR, kommunikation, marknadsföring och hållbarhet, vad gäller de mer textilspecifika tjänsterna ges exempel på ett urval av dessa nedan.

- Personer som jobbar med design och konstruktionen av plagg, som modedesigner, designmodellör, och mönsterkonstruktör.
- Teknisk kompetens som krävs för att arbeta med de maskiner och program som idag är centrala i textiltillverkning, som direktris eller technical designer som arbetar med program som CAD (Computer-Aided Design), och designtekniker, som fungerar som länken mellan design och produktion.
- Även rent maskinell kompetens som stickare, vävare eller textiltekniker, som har rollen som maskinoperatörer inom textilindustrin, utöver det finns det kvalitets- och produktionsutvecklare, som arbetar med det produktionstekniska flödet.
- När det kommer till affärsområden som skrädderi/remake och ändringssömnad så finns yrken som skräddare och tapetserare.
- Inom det framväxande segmentet återvinning och avfallshantering finns exempelvis textilsorterare och textilvärderare samt professioner som kan hantera automation och logistik kring hantering av textilflödena.

Utbildningar inom textil kompetens i Sverige idag

Sverige har en bred och stark utbildningsmiljö inom textil, där olika lärosäten och utbildningsinstitutioner erbjuder program från hela värdekedjan, från design och produktion till textilteknologi och management.

Textilhögskolan vid Högskolan i Borås är en av de högst rankade utbildningsinstitutionerna i världen och det enda lärosätet i Sverige som erbjuder en komplett utbildningsmiljö inom textil, baserad på de tre forskningsområdena Design, Textilteknologi och Textilt Management. Genom regeringsuppdraget Textile & Fashion 2030 är Textilhögskolan expertmyndigheten inom textil och mode och med en unik och fullt utrustad labbmiljö en ledande aktör både i Europa och Internationellt.

I Borås finns även Nordiska Textilakademin (ProTeko) – bland annat med utbildning i textilverdering, cirkulära affärsmodeller, hållbar produktutveckling, industrisömmare/sömmerska på gymnasie- och YH-nivå.

Utöver Textilhögskolan finns flera andra specialiserade utbildningar som kompletterar det svenska utbildningslandskapet inom textil. Genom sina utbildningar har Sverige goda förutsättningar på utbildningssidan för att säkerställa framtida kompetensförsörjning inom textilindustrin, både inom design, produktion och cirkulära affärsmodeller.

2.4 Forskning och innovation

Textilhögskolan och Science Park Borås

Textilhögskolan är norra Europas största miljö för forskning och utveckling av avancerade textila material, produkter och processer med komplett labbmiljö och maskinpark. En stor del av forskningen är tillämpad med en tydlig målgrupp inom näringslivet i åtanke.

Två av Textilhögskolans program har fokus på innovation i den textila värdekedjan och ur den forskning och samverkan som skett vid lärosätet har flera svenska innovationer, som idag är kommersialiserade, haft sin början, exempelvis Södras initiativ OnceMore som tillverkar ett material av textilt avfall och skogsråvara.

Innovationsarbetet vid Högskolan i Borås koordineras ofta av innovationsmiljön Science Park Borås med basfinansiering från Västra Götaland-regionen. Cirkulära affärsmodeller och konkreta tester med materialcirkulation, automation, design och systeminnovation sker tillsammans med nyckelaktörer som är engagerade i omställningen av textil och modebranschen.

Exempel på samarbetsparter är Sysav, Telge Återvinning, Södra, Björkå Frihet, varumärken såsom Kappahl, Gina Tricot, Lindex och MQ, Borås Energi och Miljö, forskningsinstitutet RISE och testmiljön Wargön innovation. Därtill sker en framväxt i mindre skala av tjänsteföretag kring återtillverkning, reparation och rekonditionering av textil.

Regeringsuppdraget Textile & Fashion 2030 samlar omkring 300 företag som på olika sätt får del av kompetenser knutna till högskolan och erbjuds aktiviteter och verktyg för omställning mot en mer hållbar och cirkulär textil- och modeindustri. Det nationella industriprojektet Systemdemonstrator för ett hållbart textilsystem testar just nu ett antal cirkulära affärscase och nya insamling- och sorteringssystem för spårbarhet i verklig industriell miljö.

3. Framtidsfrågor för svensk textilindustri

3.1 Global konkurrenskraft och förändrade marknadsförutsättningar

Uppkomsten och betydelsen av utländska e-handelsplattformar

En av de faktorer som påverkat den svenska textil- och modeindustrin under de senaste åren är utvecklingen med utländska e-handelsplattformar. På kort tid har dessa snabbt ökat sin andel av den svenska klädkonsumtionen. Särskilt är det den kraftiga ökningen av kinesiska lågprisplattformar, såsom Shein och Temu, som erbjuder direktimport till konsument av extremt billiga produkter och som lockar till sig en växande andel av svenska konsumenter, som påverkar hela värdekedjan. Bara under 2024 inkom cirka 4,6 miljarder paket till EU. En fördubbling från 2023.

Enligt Svensk Handels e-handelsindikator och rapporter från Postnord är Kina nu den största internationella marknaden för svensk e-handel. Plattformarna konkurrerar aggressivt med pris och har visat sig kunna attrahera kunder trots längre leveranstider och osäker kvalitet.

Denna utveckling är en del av en bredare trend där priskänsligheten bland konsumenter ökar, vilket gynnar lågprishandeln. Enligt analyser från HUI Research har ekonomisk osäkerhet och minskat konsumtionsutrymme drivit allt fler att välja billigare alternativ, vilket skapat en explosiv tillväxt för utländska e-handelsaktörer.

- Låga priser är den främsta drivkraften bakom ökningen av handel från Kina.
- Kläder och skor är de största produktkategorierna inom denna import.
- Snittköpet hos kinesiska plattformar är betydligt lägre än i traditionell svensk detaljhandel, men de höga volymerna kompenserar.

Denna utveckling utmanar svenska textil- och modeföretag, som möter ökad konkurrens från lågprisimport utan samma hållbarhets- och kvalitetskrav. Många av dessa plattformar har också ifrågasatts för bristande transparens i produktionsförhållanden vad gäller frågor som kemikalieandel och användarsäkerhet. Då den svenska och europeiska produktionen måste förhålla sig till en rad regleringar som dessa plattformar kan ignorera blir konkurrensbilden dem emellan mycket skev.

Diskussioner om politisk reglering

Situationen med utländska lågprisplattformar som tagit betydande marknadsandelar har startat en diskussion om behovet av reglering. Svenska och europeiska företag konkurrerar idag på ojämna villkor, där många e-handelsaktörer från exempelvis Kina genom direktimporten undgår samma krav på produktstandarder, miljöregler och marknadskontroller som svenska och europeiska företag måste följa.

Det finns därför en efterfrågan från branschen och expertmyndigheter såsom Naturvårdsverket och Högskolan i Borås om att stärka regelverket och förbättra marknadskontrollen för att säkerställa en mer rättvis konkurrens. Ett av de största problemen är att produktregler inom EU ibland har kryphål, samtidigt som marknadskontrollen av e-handel är otillräcklig. Det innebär att lågprisplattformar kan sälja produkter i Sverige utan att i praktiken uppfylla de regelverk som gäller för europeiska aktörer.

Inom textil- och modeindustrin efterfrågar man förbättrad marknads- och tullkontroll, för att motverka den snedvridning av konkurrensen som utländska e-handelsplattformar bidrar med och säkerställa att de produkter som säljs i Europa också alltid omfattas EU:s regelverk för produktion. Så är det inte idag, när de kan hävda att de endast är en tjänsteleverantör mellan köparen och säljaren.

3.2 Hållbar omsättning – möjligheter och utmaningar

Utvecklingen mot mer hållbara affärsmodeller

Parallellt med utvecklingen med ökade marknadsandelar för e-handel fokuserat på lågt pris sker även en motsatt utveckling, där textil- och modeindustrin ställer om mot mer hållbara och cirkulära affärsmodeller. Det är en utveckling som drivs på delvis av politiska regleringar, och av konsumenternas efterfrågan och förväntan.

Enligt Svensk Handels Pre Loved-indikator för 2024 har second hand-marknaden etablerat sig starkt inom svensk handel, med en omsättning på 16,9 miljarder kronor. Mode var den mest sålda produktkategorin, med en omsättning på 4,7 miljarder kronor. Enligt en rapport från Naturvårdsverket är de främsta anledningarna till att konsumenter väljer begagnade kläder att det är billigare, bättre för miljön och att det ger en möjlighet att hitta unika plagg.

Textilindustrins konkurrenskraft en viktig faktor

Det finns en stark vilja från industrin att ställa om sina affärsmodeller, samtidigt ger ämnet en indikator på en viktig fråga för både beslutsfattare och näringsliv att förhålla sig till, nämligen frågan om branschens globala konkurrenskraft.

Om den svenska och europeiska textilindustrin får en kraftig ökning av hållbarhetsrelaterade lagar och regleringar att förhålla sig till som inte förekommer i andra delar av världen är risken att textilvaror från Europa får svårt att stå sig i konkurrensen.

Under de närmaste åren är en rad nya regelverk på väg att införas som kommer påverka branschens villkor. Här är det centralt att det finns en harmonisering inom EU av regelverken samt att implementeringen i Sverige inte går längre än i andra länder men samtidigt ligger i framkant och driver utveckling framåt.

Om en omställning till mer hållbara och cirkulära affärsmodeller sker utan att ta hänsyn till företagets villkor riskerar det att leda till att prissättningen tappas förtroende hos allmänheten, vilket i sin tur kan leda till utslagning av företag och därmed ännu större marknadsandelar för utländska producenter med avsevärt lägre intresse för hållbar omställning.

Kommande ny lagstiftning för textilindustrin

Kommissionen presenterade EU:s textilstrategi i mars 2022, som drog upp riktlinjerna för vilka mål man har för hela textilsektorn och vilka lagstiftningar som förväntas införas. Det är radikala förslag som förväntas införas mellan 2025-2030. Flera av lagstiftningarna är horisontella för alla produkter, men textil kommer att vara den första sektor där implementeringen av dessa sker. Nedan följer några av de viktigaste lagstiftningarna.

Producentansvar: Det kommande producentansvaret för textil innebär att företag som säljer textilprodukter kommer omfattas av ett producentansvar, de behöver ansluta sig till en godkänd Producentansvarsorganisation, får krav på sig om att registrera och rapportera volymer textil som de sätter på marknaden i de länder där de har försäljning, samt att de ska betala för avfallshantering av dessa produkter.

kodesign-förordningen: Detta är en ramlagsstiftning som trädde i kraft 2024 och ska implementeras framöver. Den syftar till att främja hållbar produktion och konsumtion genom cirkulära designkrav och digitala produktpass. Bland annat finns punkter om förbud mot destruktion av osålda varor samt delegerade akter med produktspecifika krav. Kraven har en koppling till diskussionen om differentierade avgifter i producentansvarssystemen.

Green Claims: Förslaget handlar om harmoniserade regler för miljöpåståenden i marknadsföring. Det kommer innebära striktare krav på hur företag kommunicerar miljöpåverkan för sina produkter och tjänster till konsument, där bland annat miljöpåståenden måste styrkas av tredjeparts-verifiering.

Digitala produktpass: Denna lag är en del av EU:s Ekodesignförordning och innebär att produkter behöver ha så kallade produktpass, som ska innehålla information om en produkts innehåll genom dess livscykel för att underlätta hållbar produktion och konsumtion. De ska även innehålla transparens genom produktens hela värdekedja och bidra till ökad spårbarhet och förutsättningar för mer cirkulär ekonomi.

Dessa nya regelverk och andra likt dem måste införas i samverkan med industrin och expertmyndigheter för att inte få stora negativa konsekvenser för konkurrenskraften och säkerställa tillsyn och effekter.

3.3 Cirkulär omställning, livslängd, återbruk och cirkulär materialhantering

Textilt avfall och fiberåtervinning

I centrum för textilindustrins omställning mot mer hållbara och cirkulära affärsmodeller står frågan om användande av de textila produkter som redan finns, samt material som vi kan komma att använda för framtidens nya produkter.

Den nya lagen om insamling av textilavfall som började gälla den 1 januari 2025 infördes som en del av förberedelserna till ett producentansvar för textil i Europa. Att börja samla in textilt avfall innan ett producentansvar fanns på plats var ett beslut fattat i fel ordning.

Många länder, däribland Sverige, har visat sig ha problem med nödvändig infrastruktur för att hantera, transportera och sortera de kraftigt ökade mängder av textil som detta inneburit. Samtidigt finns alltså inte nästa steg i processen, ett producentansvar, på plats ännu. En av de största utmaningarna med den nya ordningen är att det idag saknas realistiska storskaliga alternativ för materialåtervinning av textil, varför avfallsfraktionen när återanvändning inte är möjligt, alltför ofta går till förbränning. Storskalig materialåtervinning (återtillverkning, fiberåtervinning och annan återvinning) behöver byggas ut.

Frågan om hur vi ska hantera textilavfall och textilåtervinning kommer bli av stor vikt framöver i branschens cirkulära omställning. Att öka cirkulariteten för textil kan sammanfattas i följande strategier:

- **Livslängd:** återvinning kommer inte vara en universallösning på textilindustrins utmaningar, industrin behöver även utveckla produkter som håller längre och kan repareras och användas igen.
- **Återanvändning/second hand:** ett fenomen som ökar i Sverige vilket är positivt. Mer återanvändande av textila produkter som redan finns på marknaden är ett avfallsförebyggande arbete. Att produkter som sorteras ut i Sverige kan gå till second hand-marknaden globalt kommer även fortsatt vara en viktig del i den textila värdekedjan.

- **Återtillverkning:** att använda delar av gamla produkter för att skapa nya, ej second hand där samma produkt används igen men närliggande. Återtillverkning kräver mindre industriella investeringar och handlar mer om förändrade affärsmodeller och fler servicetjänster kopplade till uppgradering och tillverkning.
- **Fiberåtervinning:** ett område som på sikt kan spela stor roll men som behöver utvecklas väsentligt, idag återvinns endast omkring en procent till nya fibrer i EU, det saknas möjlighet att materialåtervinna textil i stor skala. Forskning, utveckling och uppskalning behövs.

Andra faktorer som påverkar den cirkulära omställningen för textil

Textil och modeindustrin är i hög grad global, därför behöver även de cirkulära systemen finnas på global nivå. För mer effektiva transporter och stärkt självförsörjningsgrad för Sverige och Europa kan dock nya kombinationer av globala och regionala produktions- och distributionsmönster vara ett intressant alternativ framöver. Med det osäkra världsläget ökar intresset för att kunna producera textil nationellt eller inom EU för förbättrad krisberedskap.

För att minska textilindustrins miljö- och klimatpåverkan även innan ny teknik, för exempelvis återvinning, finns på plats kan branschen arbeta med att ge konsumenterna mer information för mer informerade köp. Exempelvis gällande ett plaggs hållbarhet och livslängd.

Användning av AI-verktyg är ett område under utveckling som kan bidra till bättre och mer informerade val för industrin och konsumenter. AI-kan förbättra transparensen i de komplexa globala värdekedjorna, göra det möjligt att mäta den fulla miljöpåverkan av en produkt, utgöra ett stöd i automatiserad textiltvärdering och tydliggöra sådant som livslängd och kvalitet för konsumenter.

3.4 Säkra framtidens kompetensförsörjning

Faktorer som påverkar framtidens kompetensförsörjning för branschen. Att textilindustrin på lång sikt kommer ha fortsatt tillgång till rätt kompetens är en central fråga för branschen. Brist på rätt typ av arbetskraft är ett tillväxthinder som drabbar många företagare inom branschen.

Den svenska textilindustrin står inför ett växande behov av teknisk kompetens för att möta nya krav på hållbarhet, digitalisering och cirkulära materialflöden. Utveckling och produktion av hållbara textila produkter kräver nya kunskaper, särskilt inom materialinnovation och hållbar design.

Med ökade krav på transparens och spårbarhet behöver företag stärka sin kompetens för att samla in, analysera och kritiskt granska data kopplat till produkternas miljöpåverkan. För att säkerställa korrekt och effektiv rapportering blir datadriven kravställning och hållbarhetskommunikation allt viktigare.

Övergången från linjära till cirkulära materialflöden; där textilier återanvänds, återtillverkas och fiberåtervinns istället för att gå till förbränning, ställer nya krav på kompetens inom insamling, sortering och textiltvärdering.

I takt med att industrin blir allt mer tekniskt avancerad ökar efterfrågan på teknisk kompetens, särskilt inom maskinteknik och automation. Detta är dock en utmaning, då samma kunskaper är högt eftertraktade även i andra branscher. Fler unga få upp ögonen för utbildningar inom teknik och ingenjörsvetenskap, för att säkerställa framtida kompetensförsörjning till den textila produktionen. Dessa ämnen tappar dock i popularitet i utbildningssystemet. Därför är det viktigt att:

- Grundskolan måste stärka sin förmedling av teknikämnen för att ge elever en bra grund.
- Teknikämnen behöver göras mer attraktiva på gymnasiet, exempelvis genom fler tekniklärare och kompetensutveckling av befintliga lärare.
- Ingenjörsutbildningar måste prioriteras högre, fler studieplatser och resurser behövs för att möta näringslivets efterfrågan.

Utveckla utbildningar i samverkan med näringslivet

Vad gäller samverkan mellan utbildning och näringsliv kan en förbättrad sådan bli ett kraftfullt verktyg för att förbättra textilindustrins kompetensförsörjning.

- Anpassade läroplaner för att bättre möta textilbranschens behov, framtagna i samverkan med näringslivet.
- Fler yrkesutbildningar och YH-utbildningar bör erbjudas, där arbetsgivarnas inflytande säkerställs.
- Textilhögskolan och Science Park Borås som nav för högre utbildning och forskning med samverkan nationellt och internationellt är av stor vikt för den samlade kompetensförsörjning

Livslångt lärande - utbildning inte enbart för studenter

Unga på väg in till universitetet är inte den enda grupp som bör uppmuntras välja en karriär inom textil, industrin vill även stärka möjligheten att byta bana mitt i livet och vidareutbilda sig inom textil för exempelvis personer som redan har maskinell kompetens.

- Praktik och LIA (Lärande i Arbete) behöver utvecklas, eftersom dessa är avgörande för att attrahera ny arbetskraft och ge praktisk erfarenhet.
- Folkhögskolor och vuxenutbildningar bör få större plats inom textilutbildningen, det måste finnas fler kurser för yrkesverksamma och dessa behöver utformas i dialog med näringslivet.
- Yrkesvalidering inom arbetsmarknadsutbildningar är viktigt, särskilt för nya yrkesroller och kompetensbehov.

Textilindustrins varumärke

Ytterst gäller samma sak för den svenska textilindustrin som för andra branscher som ser kompetensförsörjningen som en av sina viktigaste framtida utmaningar, att industrin själv behöver arbeta på sin kommunikation kring vad de har att erbjuda. Eftersom textil är en av de mindre grenarna inom svensk industri är det också centralt att branschen skapar egna mötesplatser och plattformar för nätverkande.

Genom att visa på de kreativa elementen i att arbeta med textila produkter för studenter som är mer teknikinriktade, eller motsvarande, introducera mer teknik i textil, kan man under utbildningarna attrahera andra studentmålgrupper än de gängse på dessa respektive utbildningar.

Det kan även handla om att synliggöra kompetenser inom branschen. Det som lyfts fram och syns är ofta designers men det är bara början av resan för en textil produkt. Designutbildningar behöver även förbereder studenter för ett arbete i industrin med sina egna komplexa frågeställningar.

4. Avslutning och rekommendationer framåt för beslutsfattare

Investera för framtiden

Textil- och modebranschen är en viktig del av den svenska industrin, handeln och en bransch under stor förändring. För att skapa förutsättningar för utveckling och göra rätt prioriteringar bör en svensk textilstrategi, som kompletterar EU:s, utformas. Satsning på utbildning och forskning inom området är av stor vikt. Det finns möjligheter i detta, exempelvis att positionera Sverige inom den nya grenen av branschen med cirkulär textilhantering. Men om dessa företag och jobb ska finnas i Sverige framöver behövs mer forskning och investeringar i ny teknik för uppskalning. Med en framåtlutad textilstrategi kan Sverige ta andelar, med rätt investeringar idag blir det fler företag och jobb imorgon.

Hantera de nya stora mängderna av textilt avfall på ett bättre sätt

Bygg upp infrastrukturen för lokal insamling och försortering av textilt avfall för att minska mängden transporter. Det nya arbetet med textilt avfall och kommande producentansvar får inte förstöra fungerande affärsmodeller för återbruk och second hand, utan bör fokusera på avfallsfraktionen. Politiken och det offentliga måste investera i forskning och utveckling av materialåtervinning av textilt avfall.

Se till att utforma det kommande producentansvaret på rätt sätt

Inför införandet av producentansvar för textil i Sverige bör vi ta initiativet till största möjliga harmonisering i EU och Norden. Industrin, genom aktörer som Svensk Handel och TEK0, behöver få en aktiv roll i att utforma den svenska producentansvarsorganisationen för textil, samtidigt som man upprätthåller en dialog med expertmyndigheter som Högskolan i Borås, ideella aktörer och kommunerna. Det kommer vara upp till lagstiftaren att säkerställa att produkter som sätts på marknaden lever upp till kommande produktlagstiftning samt att de producenterna är med och bidrar till producentansvaret. Det kommer behövas statligt stöd i början då det idag finns stora utmaningar vad gäller efterfrågan på textilavfall. Ett svenskt producentansvar bör bygga på enkelt avgiftssystem. Lagstiftarna behöver säkerställa rapportering på återanvändning, återtillverkning, och fiberåtervinning för insamlat textilavfall. Skor ingår i EU:s textila definition men behöver hanteras separat från textil som materialström.

Implementera nya lagar med svenska företags konkurrenskraft i åtanke

När ny lagstiftning som reglerar och påverkar den svenska textilindustrin införs bör detta göras med svenska företagskonkurrenskraft i åtanke och i nära dialog med branschen.

En introduktion till den svenska textilindustrin

*Vad alla beslutsfattare behöver känna till om hur
branschen ser ut idag – och förutsättningarna för
dess framtid*

*En rapport framtagen 2025 av TEK0, Svensk Handel,
Textilhögskolan och Science Park Borås*

TEKO | SVERIGES TEXTIL-
& MODEFÖRETAG

SH Svensk
Handel

TEXTILHÖGSKOLAN
HÖGSKOLAN I BORÅS

**SCIENCE
PARK BORÅS**
FROM IDEA TO SUSTAINABLE IMPACT